

Zatamnitev od 17.10 do 7.05

Vsi bomo pomagali!

Prošlo soboto je g. prezident general Rupnik v proglasu Slovincem in Slovenkam opozoril na razpis predbožnične nabiralne akcije za Zimsko pomoč. Prepričani smo, da ni med nami socialno in narodno čutečega človeka, ki ne bi z zadoščenjem pozdravil tega plemenitega poziva, pripravljeni smo pa tudi, da ne bo ostalo samo pri odobravanju take akcije, marveč da bo vsak posameznik prispeval v izredni božični akciji po svojih skrajnih močeh ter se tako oddolžil narodu in domovini.

Beda trka na vrata, stiska je tu! O tem ni treba prepričevati naših ljudi, saj vsakdo lahko vidi tudi vprav kričeče primere nesreč, ki jih je prinesla tudi našemu narodu vojna s svojim najpogubnejšim izrastkom, s komunistično revolucijo. Pri zadetih smo vsi kot občestvo, vendar je med nami še na tisoče rojakov, ki jih je nesreča zadelo posebno kruto.

Bedi je vsakdo doživel, pravi naš narodni pregovor, zato naj ne bo nikogar, ki bi se hotel ali celo skušal odtegniti svoji dolžnosti, zato naj vsakdo pri oddajanju svojih prispevkov gre do skrajnih meja možnosti in radodarnosti. Boda si je danes poiskala žrtve tudi med našim kmečkim in našim delavskim slojem, ki tvorita jedro slovenske narodne skupnosti. Sta to dva stanova, ki sta si navadno znala pomagati sama. Sedaj pa imata oba na tisoče pripadnikov, ki so oropani vsega, oropani tudi možnosti poštenega zaslužka, potrebnega za skromno preživljanje. Tisoči so izgnani iz svojih domov, ki so čisto le še okajane ruševine, tisoči so ne samo brez sredstev, marveč tudi brez predmetov vsakdanje potrebe. Zato je dobrodošel vsak dar, ne samo v gotovini, temveč še prav posebej tudi v blagu, ki se da količjak še uporabiti.

Namen izredne predbožnične akcije Zimske pomoči je v prvi vrsti ta, prinesiti nesrečnim žarek uteha in upanja vprav za praznik sprave in ljubezni, da teh svetih

dni ne bodo preživljali v obupanju nad sočlovekom in v zagrenjenosti do življenja. Skromna božična obdaritev naj jim bo znanilka, da so tudi oni člani narodnega občestva in da to ni pozabilo na nje. Navdane naj jih z zavestjo, da so svojemu narodu slej ko prej koristni in potrebni, ter z voljo in pogumom za premaganje sedanje prehodne stiske in nesreče. Vse to daje zamisli izredne božične obdaritve še prav posebno moralno vrednost.

Po dosedanjih izkustvih lahko zaključimo, da plemeniti poziv g. predsednika tudi to pot ne bo ostal brez obilnega odziva, temveč da bo vsak posameznik opetovano pretehtal svoje možnosti ter od svojega oddeli znatni del v sklad Zimske pomoči. Ni treba posebej naglašati, da s tem vsakdo izpolnjuje svojo narodno človečansko in socialno dolžnost.

Poziv g. predsednika vsebuje pomembno geslo: »Vsi hočemo pomagati!« To geslo vsebuje pripravljenost naše javnosti, da se odzove vabilu, vsak posameznik pa bo te tepe besede izpolnil z zagotovitvijo: »Vsi bomo pomagali!«

Kdor bo po svoji najboljši vednosti in vesti izpolnil poziv, bo imel zlata vredno zavest, da je dokazal v dejanju svojo pripadnost k narodnemu občestvu. Trdno smo prepričani, da tudi to pot ne bo rojaka, ki bi ne dal takega oprijemljivega dokaza svojega domoljubja ter tesne povezanosti z našim ljudstvom. Če kdaj, tedaj velja danes pravilo, da se pravi prijatelj spozna v nesreči. Po meri in višini naših prispevkov bodo prizadeti merili in ocenjevali domoljubje onih, ki jih stiska še in toliko prizadela, da ne bi mogli podpreti trpečega rojaka.

Glejmo, da bo ta ocena izpadla v prid naši javnosti, glejmo, da med nami ne bo človeka, ki ne bi mogel dejati: »Pomagal sem, izpolnil sem najosnovnejšo socialno in narodno dolžnost.«

Boljševiški izgredi v Atenah

Stockholm, 3. dec. Tudi v Grčiji, k' so jo zasedle angloameriške čete, je Moskva mabilizirala ulice. Agencija Reuter je objavila v nedeljo, da so se čete vladne policije v Atenah s strojnimi in brozastimi orožjem borile proti več tisoč pripadnikom E.A.M.-a, ki so se zbrali pred kraljevim gradom. Policija je morala oddati tisoče strelcev na demonstrirajočih družah. S tega »bojišča« so odpejali več tovornih avtomobilov padlih in ranjenih.

Ko se je pojavil drugi val demonstrantov, je očala policija ogenj, pri čemer je uporabljala tudi lahke poljske in protitankovske topove.

Stockholm, 4. dec. Krvavi izgredi boljševikov v Atenah so se nadaljevali po Reuterjevi vesti v nedeljo popoldne v bližini Akropole. Slišalo se je streljanje težkih strojnih in brozastih.

Po poučljivih bojih istega dne dopoldne so se zbrali demonstranti pred glavnim stanom E.A.M.-a, kjer so njihovi vodje Papandreujevi vladi napovedali: boji. Kakor javljajo, je grška vlada odločena, da bo še naprej ostala na svojem mestu. Notranji minister je odredil preiskavo o dogodkih. E.A.M. objavlja svoje izgube s 15 mrtvih in 148 ranjenimi. Atenske vojaške oblasti so proglasile v Atenah in Pireju policijsko uro od 19. zvečer do 6. jutraj.

Zeneva, 3. dec. Kakor javljajo iz Ankare, so nastopile v Grčiji nove težkoče. Odporniške skupine so sporočile min. predsedniku Papandreu, da so razpustile svoje organizacije, da pa orožja ne bodo izročile vlad. Med ostalim so zahtevale, naj bo izvedeno v dveh mesecih in pol javno glasovanje o vprašanju vlade in kraljevine.

Kriza grške vlade

Bern, 2. dec. »Exchange Telegraph« javlja iz Aten, da je izbruhnila tam nova vladna kriza. Kriza je sledila odločitvi komunistov, ki se branijo izročiti orožje, čeprav so komunistični ministri sami sodelovali pri odločitvi o tem. Kmetijski minister in trije državni podtajniki, ki pripadajo komunistični stranki, grozijo z odstopom, če ne bodo istočasno z razorožitvijo podtalnega gibanja razpustili tudi grške čete in policijske oddelke, ki so bili izsojeni pod angloameriškim vrhovnim poveljstvom v Egiptu.

Min. predsednik Papandreu je izjavil v četrtak zvečer zelo navdno, da še vedno ne verjame, da bi hotela komunistična stranka izzvati v Grčiji državljansko vojno.

Lublinski odbor je dobil proste roke

Stockholm, 3. dec. Poljska begunska vlada Arciszewskega je imela svojo prvo sejo. Kakor piše londonski dopisnik lista »Göteborgs Posten«, se bo kmalu pojavila, če se ne bo zgodil čudež, od Moskve priznana začasna poljska vlada. Zaprane sile bi nato brezovno prejele ali kasneje odrekle svojo podporo begunski vladi Moskvi sovražni Poljski so sicer trenutno dosegli zmago, ki pa se bo pokazal kot Pirova zmaga. Dosedanje moskovske izjave potrjujejo to. Kakor javlja »Svenska Dagbladet«, je izjavil boljševiški komentator moskovske poročevalske službe v petek glede londonske prenosne poljske vlade, da bo sedaj lublinski odbor sam reorganiziral »osvoboditev poljskega naroda po demokratskih načelih, in sicer brez gospodov v Londonu. Poljski reakcionarni krog emigrantov se ni ničesar naučil. V Moskvi navajajo v zvezi s tem tudi londonske dopisnike »nozemskih listov«, ki so izjavili, da napravila nova poljska begunska vlada vte posebej novega srca proti Sovjetski zvezi.

Stockholm, 3. dec. Kakor javlja agencija »United Press« iz Moskve, je izjavil sovjetski komentator Viktorov, da »ostaja poljska kriza tudi po imenovanju Arciszewskega za ministrskega predsednika poljske vlade v Londonu akutna«. Položaj je isti kakor doslej in se kaže, da je rešitev nemogoča.

Stockholm, 3. dec. Kakor javlja agencija »Tase« iz Lublina, deluje sedaj na poljskem ozemlju, ki je zasedeno po sovjetskih četah, »gibanje« za prenosovanje lublinskega komiteja »za začasnno poljsko vlado«. To »gibanje« zavzema vedno večji obseg. Povsod na zborovanih in v tisku se zavzemajo za prenosno lublinskega komiteja. Takšna mnenja razširja prebivalstvo Prage komite delavskega združenja lublinskega vojvodstva in poljska častniška šola. Kakor piše list »Rzecz Pospolita«, so se dogovorili na nekem zborovanju prebivalstva Prage, da so uspehi dela lublinskega komiteja dokaz za to, da je prišel čas za prenosovanje lublinskega odbora v začasno poljsko vlado.

Stockholm, 4. dec. Iz Moskve javljajo: »V zvezi z razširjenjem dela je bil poljski odbor v Lublinu z odločbo z dne 1. decembra v vseh svojih oddelkih močno povečan. Na novo so osnovali finančni, industrijski, trgovski, prometni ter poštnozborni oddelki. Istočasno zabavljajo Angličani proti poljski begunski vladi v Londonu, na katero vjavljajo močan pritisk. Medsebojna londonsko-moskovska delitev dela ter skupna rešila postajata vedno bolj očitni«.

Grški primer

Nadaljevanje s 1. strani

Medtem ko komunisti še nadalje rušijo monarhijo, jo skušajo vse ostale stranke — sedaj spet po želji Londona — rešiti. Kralj je pristal na to, da o njegovem povratku v Grčijo odloči plebiscit, in sicer šest mesecev po povratku begunske vlade v Atene. Do tedaj ostane še nadalje kralj Grčije, vendar v inozemstvu.

Državljanstva vojna, ki je po volji komunistov izbruhnila v Grčiji, je bila v glavnem plod slepe angliške politike, ki se je stalno umikala pred Stalinom in tretjo internacionalo — ne le v Grčiji, temveč tudi na vsem ostalem balkanskem področju, na Bliznjem vzhodu in v Baltiku. Grški narod je bil zaradi svoje »osvoboditve« pahnjel v strašno trpljenje medsebojnih obračunov, v katere so »zavezniki« sprili prilivati novega orožja. Lahko si je zato predstavljati, kako zelo je grški narod razočaran nad vsemi temi svojimi »prijatelji« in »osvoboditelji«.

To je le nekaj suhih dejstev o grški tragediji, v kateri je skrit otipljiv primer strahotnih posledic za narod, ki se pusti ujeti na boljševiške ali plutokratske litanije. Paralela s podobnimi pojavi drugod je tako ostra začrtana, da bi bil vsak nadaljnji komentar odveč! »Sporazumevanje« Subašić-Broz na angleški pritisk jo n. pr. oboječujeta nad vse značilno. Kaj se more od takega »sporazumevanja« pričakovati, svarilno kaže grški primer. Kakor za Srbe in Hrvatce, je tudi za Slovence edini izhod in edina rešitev: brezobzirna borba proti komunistu in vsem njegovim zaveznikom! Potoj za uspeh pa sta narodna enotnost in samozavezano zaupanje vase!

Bojišče brez »udarcev s pavkami«

...4. dec. (SS-PK — SS vojni poročevalci Carl Hermann Vogt). Ko je konec avgusta porinil sovražnik bojišča na zapadu in vzhodu proti nemškimi mejam, je mislil vrhovni poveljnik nasprotnikovih sil v Italiji, da je prišel čas, ko bo »z udarcem s pavkami«, kot se je izrazil, odprl vrata v Padsko nižino in tako dobil tudi na jugu možnost za sličen proboj, kot se je to zgodilo na obeh ostalih velikih bojiščih. Po topniški pripravi in bombardiranju nemških postojank, ki jima do slej tam ni bilo primere, je sovražnik napadel z novimi divizijami 8. angleške armade na kakih 15 km široki črti. Izbral si je prostor med jadransko obalo in Apenini, tem gigantskim zidom, ki prehaja tu v grčevnato z redkimi cestami preprezo ozemlje.

Ko je nasprotnik po umiritvi svojih ognjenih orkanov, katerih silovitost so ojačile še vojne ladje, tipel s svojo pehoto in oklopniki previdno dalje, pa je moral spoznati, da nemške obrambe nikakor ni poteptal. Res so Angličani napredovali, približno 2 km na dan, toda pri tem so pretečili potoke krvi in bili prisiljeni, potrošiti še zadnje ogromne množice materiala. V teh borbah je uspešno Britancem, da so se polastili »stekleničnega griča« pri Riminiu. Sedaj je hotel sovražnik vrhovni poveljnik s svojimi oklopniki udariti po ravni Emilijiski cesti v Padsko ravnino. Ko pa so britanski oddelki skušali suniti s področja pri Riminiu, so spoznali, da je nemška obramba prav tako močna kot prej na goratem obalnem ozemlju. Sovražnik je mogel tudi tu in to je najvažnejše pri teh bojih, ki trenutno še trajajo, »napredovati po centimetrih«. Isto izkušnjo doživlja sovražnik trenutno s svojimi drugim sulkom, ki se je pričel približno istočasno. V domnevi, da je bilo srednje nemško bojišče sprito bojev pri Riminiu močno obremenjeno, je čelno napadel v etruščih Apeninih na cesti iz Florence v Bolzono ter ob njenih vznošnih poteh. Bilo je nujno, da je tudi tu dosegel nekaj uspehov, dokler ni izvedel

namško vodstvo svojih učinkovitih protukrepov.

Ker sprito nenačnega in močnega sovražnikovega priitiska ni bilo mogoče držati prelazov samih, je pustilo nemško vodstvo Američanom, da so napredovali ob cestah. Vendar so običajni v razoranem pogorju, preko katerega se vlečejo asfaltni zavoji gorskih cest. Tudi tu ni bilo nikakega »udarca s pavkami«. Ves napad je običaj v nemškem ognju.

Kot vedno je tudi tokrat spoznal maršal Kesserling, kje bo sovražnik ustvaril svoje težiske. Srednje je bilo v prvem obdobju italijanske bitke na zapadnem operacijskem področju ter se je kasneje pomikalo vedno bolj k jadranski obali. Ko je prišlo do bitke za Florenco, je bilo še središče bojišča pozorišče najhujših bojev. Sedaj pa, ko hoče sovražnik izstisiti vdor v Padsko ravnino, mora prenašati levo, ob Jadranu opto nemško krilo, vso težo nasprotnikovega priitiska. Danes se vleče bojišče s področja južno od Ravenne dalje nazaj proti jugozapadu, gre mimo Forlīja, zavije proti jugu v loku okrog Bologne ter se nato južno od Vergata spušta proti ligurski obali, ki jo doseže južno od La Spezie.

To črto, na kateri so na sovražni strani oddelki 10 narodnosti, branijo na nemški strani še vedno isti oddelki, ki so izvajali že vrve italijanske bitke v jeseni preteklega leta. Slednji delajo vseh naravnost čudeže. Nemški, močje kljubujejo s svojimi karabinkami, strojinimi in oklopnimi mestni še skoraj dobro leto dni v širini kakih 160 km navalu dveh svetovnih sil.

Nemško bojišče v Italiji pričakuje novih težkih bojev. Stari borci z vzhoda, ki se bore sedaj že več mesecev na turu, so tvorci izreka »Kdor na luhbi Rusije, ne pozna Italije!« S tem hočejo reči, da so borbe v Italiji čisto še hujše, kot so bile na vzhodu. Toda oni vedo in vidijo vedno znova v sponah s sovražnikovo nehoti, da so kot borci mnogo več vredni kot nasprotniki.

Enaki v brezpravnosti

Berlin, 4. dec. Zunanji minister bolgarske narodne vade Cankov je rjavil o boljševiških načrtih da slovanska federacija, ki jo prona-gaja Stalin, ne predstavlja nič drugega kakor sredstvo za vprisanje njegovih žrtev v slovanskem svetu v kravi voz boljševizma. Sovjetsko obnašanje napram Bolgarom je tozadevno značilno. Sovjetska vojna napoved je z brutalno jasnostjo stremela, da zadušijo vse glasove k samostojnosti stremčega bolgarstva. Od Stalina napovedana ravnopravnost narodov bi ostala le prazna beseda. Vsi narodi Sovjetske zveze so sicer enaki drug drugemu, a le v brezpravnosti in v oropanju njihove samostojnosti.

„Palestina židom“

Stockholm, 2. dec. Kakor javlja Reuter iz Washingtona, je sprejel zunanje-politični odbor ameriške zbornice predlog, da se židom spet omogoči svobodno naseljevanje v Palestini. Sklep ima sledeče besedilo: Zedinjene države naj ukrenejo, kar je v njihovi moči, da se židom spet odpro vrata v Palestino ter da se jim v polni meri omogoči naseljevanje v deželi, tako da si lahko židovski narod končno zopet zgradi v Palestini svobodno in demokratično državo.

Židovska država

lorda Strabolgisa

Stockholm, 3. dec. Kakor javlja agencija Reuter iz Londona, se je lord Strabolgia, predsednik židovske palestinske lige ponovno zavezal za cionistično politiko v arabski Palestini ter zahteval, da mora Velika Britanija izpolniti svojo obljubo in ustanoviti židovsko narodno državo v Sveti deželi. Nasilja nekaterih židovskih ekstremistov niso nobeno opravičilo za to, da te obljube ne bi držali. V svoji izjavi gre lord Strabolgia tako daleč, da hoče vključiti v židovsko državo zvozdovinsko ozemlje na obeh straneh Jordana. Tako razširjeno področje, s katerega bi se morali Arabci ali izseliti ali pa bi bili pod židovsko oblastjo, bi bilo most med britanskim imperijem in svetovnim židovstvom.

Peti ot izpuščen iz zapore

Zeneva, 3. dec. Za »pravosodje« v De Gaullovi Franciji je značilno, da so po poročilu »Exchange Telegraph« iz Pariza izpušteni množestvenega morilca dr. Petiot »zaradi bolezni« (!) iz zapore. Kavejca, ki jo je moral položiti, da je zopet prišel na svobodo, je lahko plačal s plenom pri številnih roparskih umorih. Izpuščenje Petiota je izredno značilna za De Gaullovo odvisnost od Moskve, kajti Petiot, ki je po lastnih izpovedih eden izmed vodij in častikov podtalnega pokrova, je bil že od nekdanj moskovski agent, kakršni pa so za Gaullov odbor samo po sebi umljivo nedotakljivi.

Prikriti boljševiški načrti za svetovno gospodarstvo

Bern, 3. dec. V nekem uvodniku ugovarja list »Tat«, da vodi Sovjetska zveza vojno, da bi razširila svoj vpliv preko Balcana in evropskega zapada. Dobesedno piše list med ostalimi:

»Če je Molotov nekoga dne izjavil, da obstoja politična umetnost Sovjetske zveze v tem, da napreva sovražnike od vevraj za današnje prijatelje in obratno, je to sovjetska taktika, s katero zasledujejo svoj glavni cilj — svetovno revolucijo. Ta končni cilj zasleduje Moskva tem bolj za-grizeno, čim bolj okretnih sredstev se poslužuje. Zato ni mogoče pozabiti, kar je napisal voditelj francoskih komunistov Thorez 30. maja l. 1939 v listu »Humanite«: »Mi smo se naučili uporabljati taktiko, ki se spreminja, kakor zahteva izpremenjeni položaj, naučili smo se izdajati krilatice, ki se prilagajajo danim okoliščinam, naučili smo se te krilatice opustiti, če ne ustrezajo več novemu položaju, naučili smo se s trdoto načel združiti taktično okretnost.«

V skladu s tem so razširili ta Kremlja 22. maja l. 1943 odkol izvršnega odbora komunistične internacionale, v katerem so objavili razpust kominterne. Kot utemeljitev so navedli, da so se razmere v svetu močno spremenile. Tajna okrožnica generalnega tajnika kominterne, ki je bila izdana maja l. 1943 in ki je napovedovala razpust mednarodne organizacije pa je vsebovala naslednje besede:

»Tovariši naj vidijo v tej odločitvi bistveno olajšavo za agitacijo... Taktika ni istovetna z doktrino. Besede Marxa, Engelsa, Lenina in Stalina so edino merodajne za vsakega komunisto. Na njih ni ničesar izpremeniti.«

Kako daleč se razširja učinek boljševiške ideologije, je razvidno iz nekoga članka angleškega lista »News Statesman and Nation« o britanskih vojakih. Iz poslednjih dogodkov v Franciji, Švedski in Rumuniji je razvidno stremljenje boljševizma, da z novimi konkurentnimi organizacijami pod socialnimi in narodnimi gesli odstrani ostale stranke. V smislu teh znamenj vodi Sovjetska zveza vojno, da bi lahko razširila svoje vplivno področje preko Balkana in evropskega zapada.

Thorez se zopet uveljavlja

Stockholm, 3. dec. Prvih je nastopil po četnem bivanju izven Francije komunistični vodja Thorez v četrtak zvečer v javnosti, javlja agencija UP iz Pariza. V zimskem vedomstvu je zahteval združitve komunistov in socialistov demokratov ter sporočil, da je v Parizu 300.000, v vsej Franciji pa 600.000 brezposelnih.

Varčujte z vodo!

Varčujte z elektriko!

Gospodarstvo

Ljubljanski proračun

Ze v nedeljski številki smo poročali, da je na mestnem županstvu razgrnjen predlog ljubljanskega proračuna za leto 1945, s skupnim zneskom izdatkov v višini 168,7 milijonov lir in dohodkov v višini 135,9 milijona lir (0,57), socialno zavarovalni primanjkljaj 33,8 milijona lir.

Pretežni del primanjkljaja, namreč 19,6 milijona lir, odpade na proračun mestne uprave (mestnega zaklada), kjer so predvideni izdatki v višini 72,5 milijona lir, dohodki pa v višini 52,9 milijona lir. Poročali smo tudi, da je odpadla delitev proračuna izdatkov v osebne in materialne izdatke. Strojne ločitve osebnih in materialnih izdatkov že doslej ni bilo mogoče izvesti. Vrh tega so izdatki za gasilstvo sedaj združeni v poseben poglavju, prav tako izdatki za protiletalsko službo, za preskrbovalno službo pa je sestavljen poseben proračun. Posamezna poglavja proračuna predvidevajo naslednje izdatke (v oklepajih izdatki po proračunu za tekoče leto): funkcijski prispevek županu mestne občine 120.000 lir (60.000), prejemki občinskih uslužbencev 16,37 milijona lir (9,48), prejemki upokojencev, vdov, miloščinarjev in nezgodnih rentnikov 3,64 milijona lir (1,57), osebne nagrade in doklade 0,48 milijona lir (0,57), socialno zavarovalni prispevki 1,10 milijona lir (0,69), izdatki za občo upravno oblastvo 4,87 milijona lir (3,36), izdatki za protiletalsko zaščito 1,74 milijona lir (0,55), osebna in imovinska varnost 2,44 milijona lir (1,71), gasilska in reševalna služba 4,35 milijona lir (0,94), šolstvo 2,94 milijona lir (1,65), ljudska prosveta 0,68 milijona lir (0,42), finančna služba 3,55 milijona lir (3,55), gradbena stroka 15,10 milijona lir (7,85), narodno zdravje 2,07 milijona lir (1,01), socialno skrbstvo 9,23 milijona lir (6,36), občinsko gospodarstvo 1,90 milijona lir (5,69), kmetijstvo, živinoreja, sadjarstvo, vrtnarstvo in gozdarstvo 1,12 milijona lir (0,77), razni izdatki 0,90 milijon alir (0,12), proračunska rezerva 0,77 milijona lir (5,80). Poglavje za preskrbovalni urad je lani znalo 165 milijona lir, letos pa je za preskrbovalno službo sestavljen poseben proračun.

Prejemki občinskih uslužbencev so predvideni za 6,88 milijona lir višje, kakor v tekočem proračunu, vendar je tu treba upoštevati, da so že tekoči izdatki večji kakor v proračunu, zaradi letos uveljavljene 30% doklade. Za zvišanje prejemkov v skladu z novo regulacijo prejemkov državnih uslužbencev je predviden znesek 3,27 milijona lir. V poglavju prejemkov občinskih uslužbencev so upoštevani prejemki 365 pragmatičnih uslužbencev in 216 pogodbenih. Iz proračuna prejemkov upokojencev, vdov, miloščinarjev in nezgodnih rentnikov je razvidno, da ima mestno županstvo 84 osebnih upokojencev in 85 rodbinskih upokojencev, poleg 18 miloščinarjev in 5 nezgodnih rentnikov. Prejemki teh oseb so predvideni v višini 2,91 milijona lir. Za zvišanje pa je predviden znesek 0,73 milijona lir. Skupaj z osebnimi nagradami in dokladami te socialno zavarovalni prispevki znašajo osebni izdatki 21,74 milijona lir (12,41).

Dohodki po proračunu občinske uprave so predvideni v višini 52,9 milijona lir. Čeprav so vnešeni dohodki iz prejšnjih let v višini 10 milijonov lir, je skupni znesek predvidenih dohodkov mestnega zaklada za 0,1 milijona lir manjši nego po dosedanjem proračunu. Manjši dohodki so predvideni predvsem pri občinskih davčninah, takсах in pristojbinah. Ta postavka znaša 7,64 milijona lir in je v primeri s tekočim proračunom zmanjšana za preko 10 milijonov lir, pri čemer je upoštevan sedanj dotok teh davčin. Dohodki od trošarin in uvoznin so predvideni v višini 19,3 milijona lir, to je za 3,9 milijona lir manj, kakor v tekočem proračunu. Glede na deficite mestnih podjetij je bil v proračunu bistveno zmanjšan prispevek mestnih podjetij k izdatkom za občinsko upravo, in sicer od lanskih 1,500.000 na 50.000 lir. Višji dohodek je predviden od občinske doklade na neposredne davke. Ta dohodek se cení na 8,8 milijona lir, to je za 2,65 milijona lir več, kakor v tekočem proračunu.

Gospodarske vesti

Redukcija osebja pri nemških denarnih in zavarovalnih zavodih. Kakor poroča nemški časopis »Bankwirtschaft«, je bilo pred vojno v denarnih in zavarovalnih zavodih Nemčije zaposlenih okrog 180.000 uslužbencev. Sedaj se giblje število uslužbencev med 120.000 do 130.000. V okviru ukrepov za totalno mobilizacijo je minister dr. Göttsbein že v septembru odredil, da morajo tudi denarni in zavarovalni zavodi odstopiti vojski in oboroževalni industriji del osebja, pozneje je bilo odredeno, da morajo denarni in zavarovalni zavodi oddati 20.000 uslužbencev, pri čemer se upoštevajo tudi vsi vpoklici od 1. avgusta t. l. naprej. S to redukcijo bo skupno število uslužbencev pri denarnih in zavarovalnih zavodih zmanjšano za eno šestino. Pri tem je treba upoštevati, da se v vojnih letih storitev denarnih in zavarovalnih zavodov ni zmanjšala, promet se je znatno dvignil, četudi so se stroški v razmerju s prometom zmanjšali. Z obsežno racionalizacijo celotnega poslovanja je uspejo obdržati brezhibno poslovanje navzpe občutno zmanjšanjem števila uslužbencev.

Zedinjene države morajo pomagati Angliji tudi s posojilom. Velika Britanija se pogaja z vlado Zedinjenih držav zaradi posojila v višini 5 milijard dolarjev, ki je nujno potrebno za izravnavo mednarodnih plačil Velike Britanije. Ze doslej je angleški dolg za dobavo po zakonu o zakupu in posojanju dosegel 12 milijard dolarjev. Istočasno poročajo, da se mudi v Washingtonu direktor angleške banke lord Keynes, da bi dosegel omiljenje predpsov zakona o zakupu in posojanju. Bistvene angleške zahteve po so bile zaenkrat odklonjene. Predvsem vztrajajo Američani na tem, da Amerika po tem zakonu ne more dobavljati Angliji surovin, ki bi se predale za trgovsko blago. Tu gre predvsem za bombaž in jeklo. Pač pa je lord Keynes dosegel, da bodo Zedinjene države tudi nekaj časa po končani vojni dobavljale Veliki Britaniji razno blago po zakonu o zakupu in posojanju.

Zatamnitev od 17.10 do 7.05

Kronika

* V Parizu so našli nedavno 358.000 brezposelnih, na omenjeni celokupne Francije pa je doseglo število brezposelnih že 600.000 oseb.

* Sni povzročili avtomobilsko nesrečo. Osební avtobus, ki vozi dnevno med Grimenstom in Kirchschlagom, je v petek ponoči naletel pri vožnji skozi gozd na dve smi. Soferju sta se živali zasmili in hotel se jima je izogniti. Zavozil je na rob ceste, kjer je vozilo izgubilo ravnotežje in je zdrknilo v jarek. Sreča je hotela, da ni bil noben potnik ranjen, pač pa je na avtobusu precej škoda.

* Solstvo v pokrajini. V Ljubljanski pokrajini je pred vojno vzgajalo mladino 250 šol. Od teh jih deluje danes le 65. Šolska oblast je pokazala v sedanjih težavnih razmerah veliko iznajdljivost in je skrbela ter se skrbi, da se mladina vzgaja in poučuje kjerkoli je mogoče. Marsikje se vrši pouk na podeželju v župniščih in kmečkih hišah. Gimnazija v Novem mestu šteje letos 305 dijakov in dijakin (175 dijakov in 130 dijakin). V gimnazijo v Kočevju, se je vpisal 101 dijak. Nedavno anglo-amerikanski bombniški napad pa je v Kočevju porušil poslopje. V pokrajini delujejo tudi nekatere meščanske šole: v Novem mestu, v Kočevju, in v Šmihelu pri Novem mestu. Poučevala je tudi še meščanska šola v Ribnici, ki je morala svoj pouk prekiniti zaradi terorističnega bombardiranja. V kratkem bo obnovila pouk tudi meščanska šola na Raketu.

Iz Ljubljane

u— Novi grobovi. Doprpel je posestnik in mizar gospod Mrak Blaž. Zapuščala žalujoci družini Mrak in Podgorski ter drugo sorodstvo. Pogreb, nepozabnega rajnika bo v torek ob pol 16. uri izpred župne cerkve na Viču na viško pokopališče.

u— V Novem mestu je umrla gospa Ivana Cesar, rojena Staniša. Za njo žaluje sin Janez Cesar. Pogreb pokojnice je bil v četrtek 30. novembra na novomeškem pokopališču.

u— V Ljubljani je umrla upokojena učiteljica Katarina Jovanovič. Za njo žalujeta sinova Andrija, car. posrednik, Dragomir, priv. uradnik, hči Milica, snahi Erna in Ljubica, prota Mihajlo Antonijević, vnuki in pravnuki ter drugo sorodstvo. Na zadnji poti bomo pokojnico spremlili v torek, 5. t. m. ob 15. uri z Zal, kapelice Sv. Jožefa k Sv. Križu.

u— V Sodražici je umrla mati družine Lovšin (Kaprolova). Pokopali so jo 29. novembra na pokopališču v Sodražici. Maša zadušnica bo v torek 5. t. m. v cerkvi Sv. Petra v Ljubljani. — Svoje drage je zapustila gospa Franciška Košak. Za njo žalujeta rodbini Nussdorfer in Šubelj. Pogreb drage pokojnice bo v torek 5. t. m. ob 14. uri z Zal, kapelice Sv. Nikolaja k Sv. Križu. — Doprnela je žena in mati gospa Karolina Ivančič. Pogreb pokojnice bo v torek, 5. t. m. ob 16. uri z Zal, iz kapelice Sv. Janeza k Sv. Križu. — Pokojnikom bodi ohranjen blag spomin, žalujocih svojem izrekamo tudi naše iskreno sožalje!

u— 60-letnica gospe Marije Kodranove. Danes, dne 5. decembra praznuje 60-letnico rojstva gospa Marija Kodranova, vdova po železniškem uradniku Jožetu Kodranu. Svoj življenjski praznik obhaja ta poštvovalna mati v krogu svojih šestih otrok, snah, zetov in treh vnukov. V življenju je marsikaj prestala, najtežje pa je bilo, ko se ji je ljubljani mož smrtno ponesrečil leta 1918. Na ljubljanskem kolodvoru in jo pustil samo s petimi otroci, šteti pa se je rodil 10 dni po tej nesreči. Premagati je morala nemale težave, da je vzgojila svoje otroke in jim preskrbela vse možnosti do poklene izobrazbe. Danes so vsi otroci že preskrbljeni. Gospa Kodranova je dobrega srca in je vedno rada pomagala, kjer je opazila bedo in trpljenje, kolikor je mogla. Jubilatki želimo zdravlja in zadovoljnosti in na mnoga leta!

u— Zdravnice in zdravniki, ki opravljajo privatno zdravniško prakso, vabi mestni fizikal na kratek razgovor v zavezi prevoza bolnikov k reševalnim avtomobilom. Sestanek bo v sredo 6. t. m. ob 17. uri v sejni dvorani mestnega županstva.

u— Diabetiki, Insulin bodo oddajale jekarne na insulinske nakaznice od 4. decembra naprej.

u— Pošta Ljubljana 2 dne 6., 7. in 8. decembra t. l. ne bo poslovala za stranke zaradi čiščenja uradnih prostorov. Stranke naj se ne dnu poslužujejo drugih post.

u— Še nekaj o ljubljanskem osnovnem šolstvu. Nedavno smo poročali o letošnjem delu ljubljanskega osnovnega šolstva. Iz podatkov, ki so nam sedaj na razpolago,

Novi roman „Jutra“

Se ta teden bomo začeli v »Jutru« pribočvati novi roman, o katerem smo prebrali, da bo zbudil nedeljeno zanimanje naših čitateljev in čitateljic. Bo to

G. Furtmüller:

»KIPEC PRINCESE AMARE«

Dejanje tega vseskozi napetega ljubezenskega in kriminalnega romana se odigrava malo pred pričetkom sedanje velike vojne na Dunaju in v njegovi okolici, deloma pa tudi v nekaterih drugih krajih Srednje Evrope.

izhaja, da deluje v Ljubljani sedaj 13 osnovnih šol, ki so se morale v mnogocem prilagoditi razmeram. Skoro vse so morale pouk utesniti, vendar nobena šola ni ostala brez pouka. Nekateri razredi so poskakali zavetja v gostilnah in so tako sedaj štiri gostilniške sobe v Ljubljani namenjene pouku. Drugi so se preselili v ugodnejše prostore. Šola na Grabnu je dobila na razpolago lep prostor v trnovskem župnišču, kjer izmenoma poučuje svoje razrede. Druge osnovne šole so se zatelepe pod gostoljubno streho Uršulink, Lichtenurnovega zavoda, Marjanišča, zavetišča in župnišč. Na ljubljanskih osnovnih šolah, kjer je vpisanih 5819 šolobveznih otrok (3028 dečkov in 2792 deklic), poučuje 177 učiteljev in 85 učiteljic.

u— Strokovne šole v Ljubljani. Razen državne tehnične srednje šole, ki letos nimajo pouka, nadaljujejo s svojim vzgojnim delom tudi vse strokovne srednje šole. Poučujejo državna trgovska akademija, abiturijentski tečaj, državna dvorazredna trgovska šola in Christofov enoletni učni zavod. Šole obiskuje 872 dijakov in dijakin, v to število pa niso všeti gojenci abiturijentskega tečaja. V strokovnih srednjih šolah imajo veliko večino dijakinje, katerih je vpisanih 699.

u— Regulacija Glušnice. Kakor znano, so bile v poslednjih desetletjih uravnavane struge vseh najpomembnejših ljubljanskih rek in rečic. Med neuravnavanimi je ostala Glušnica, ki izvira pod Uškim hribovom in se izliva v Gradaščico na Viču. Glušnica je prav za prav le potok ki ob hušji suši časih celo povsem usahne. Ob njej, zlasti spomladi, pa pokaže, kaj zmora. Če je deževje izdatno, preostaja celo brigove. Zaradi tega je uravnavanje struge zelo potrebno. Načrt za prvo etapo del je bil pripravljen na hidrotehničnem oddelku Pokrajinske uprave že v pretekli zimi. Dne 1. aprila letos pa so začeli z deli. Po tem načrtu bo uravnavna, odnosno preložena struga v dolžini 265 m. Pri uravnavni struge streme predvsem za tem, da bi krivine uravnali, odnosno strugo skrajšali. Nova struga bo torej povsem ravna, le nekateri neobhodni loki bodo ostali tudi nad tje. Nova struga je precej širša od stare. Na črni je široka 3,6 m, pobočja pa ima naklon v razmerju 1:2. Globina struge znaša 2 m. Dno ne bo tlakovano, kar pri potokih tudi ni potrebno. Strmec bo znašal samo 1%. Da bo strmec enakomeren ter tako majhen, bo približno ob koncu odseka kak meter visok betonski prag. Takšen prag je zanimiva tehnična novost, iznajdba naših strokovnjakov. Za utrditev nadaljnjih odsekov Glušnice pripravljajo potrebne načrte in ni dvoma, da bo v doglednem času tudi ta potok uvrščen med že urejene ljubljanske vode.

u— Ob obletnici smrti pok. g. Alojza Fuchsa se vrši slovesni rekviem v četrtek, dne 7. t. m. ob 8. uri v francišanskim cerkvi.

u— Maša zadušnica za blagopokojno go. Jelko Dolovšek bo ob obletnici njene smrti 5. decembra v šentjakovski cerkvi ob pol 7. jutraj. Žalujoca rodbina Stanovnik.

u— Polletni parastos za pok. inž. Milivojem Popovičem bo v sredo ob 16. v pravoslavni cerkvi.

u— Namesto cvetja na krsto blagopokojnega gosp. Vesela daruje Jour-fix 200 lir za Dom slepih.

u— Grmek Viktor daruje v spomin pok. Antona Anžiča za društvo Srepih 300 lir.

u— V založbi Knjižarne Tiskovne zadruge je pravkar izšla »Zgodba o Sneguljčici z originalnimi slikami. Knjiga je prav primerno Miklavžovo darilo, ker so slike napravljene kot slikanice.

u— Srednješolske (ke), izkoristite prosti čas za priučitev strojepljave. Praktično znanje, vsakomur vedno koristno. Novi tečaj 5. in 6. decembra. Učne ure dogovorno po želji. Prospekti: Trgovsko učni zavod, »Christofov učni zavod«, Dobrebranska 15.

u— Lepo darilo! Dumas Trije Muskettirje v dveh knjigah, vezano 200 lir. Novšak, Globoko jezero, roman velike ljubezni, ve-

zano 120 lir. Dobi se v vseh knjigarnah, založba knjigarn Ant. Turk nasl., Ljubljana, Pražakova 12.

u— Učite se strojepljave! Novi tečaj pričenja 5. in 6. decembra. Praktično znanje, koristno vsakomur sedaj in v bodoče v zasebnem ali javnem poklicu. Učne ure dogovorno po želji obiskovalcev. Vpisovanje dnevno. Informacije, prospekti: Trgovsko učni zavod, »Christofov učni zavod«, Dobrebranska 15.

u— Knjiga izvirnih pravljic, posebno primerna kot darilo za Miklavža in za božič, je Marjana Radoniča »Čarobni prstan«. Kritika jo je sprejela kot presenetljivo delo štirinajstletnega avtorja. Pravljici pripovedujeta o kraljevstvu v kate zakletih deklic, o čarovnicah in drugih povojah pravljice sveta. Obe pravljici sta zelo zanimivo čtivo. Prava slaščica za mladino. Knjiga stane 35 lir in se dabi v vseh knjigarnah.

u— V večerajšnji številki »Slovenskega Naroda« na strani 2. v rubriki »Kaj predvajajo kinematografije« je tiskarski skrat izpustil dve vrsti kopiranja in s tem izmislil smisel odstavka. Pravilno se mora glasiti: Kino Sloga: »Sedem pisem«. V glavnih vlogah Elfriede Datzig in O. W. Fischer. Kino Union: »Mož za moje ženo«. V glavnih vlogah Magda Schneider in Johannes Rühmann.

u— S soljo sta se zastupili. Ljudje so postali v marsikaterem primeru pri uporabi nadomestkov lahkomišelní. Svarilen zgled sta 33-letna Marija Černetova in 55-letna Ivana Zorčeva, upokojenka Tobacne tovarne, ki sta se zastupili s soljo. Dne 28. novembra sta na domu Černetove v Vodmatsu pri kosilu použili krompir, soljen s soljo, ki se v kuhinjah ne uporablja. To vrsto soli imenujejo s strokovnim izrazom natrium nitrosum in jo rabijo običajno za soljenje mesa kot nekaj nadomestek za soliter. Ženska je takoj po zaužitju krompirja postala slabo in so se pokazali znaki zastrupitve. Prepeljali so ju na interni oddelk splošne bolnice, kjer so jima zdravniki rešili življenje. Bolnico sta že zapustili popolnoma zdravi.

u— Tatovi so jih zopet oškodovali za 94.000 lir. Čeprav piše časopise skoro vsak teden po dvakrat o pogostih tatvinah, kaj le v opominu kolezarjev, naj bodo previdni in naj nikjer ne puščajo koles brez nadzorstva, se policijski predal, kjer se nabirajo prijave o novih tatvinah koles, vedno znova polni. Naši kolezarji ostajo lahkomišelní in ne zmordri njihova tatvina, ki se zgodi njihovi ko esarskim tovaršem. Menijo menda, da se tatovi njihovega kolesa ne morejo polastiti. Tem večje in tembolj neprijetno je potem presenečenje, ko jim kje sredi opravkov, ko bi najbolj rabili kolo, tat odpelje njihovega prajubljeneja »konjička«. V preteklem tednu je policija prejela 14 prijav o tatvinih koles. Lastniki so ocenili škodo na skupno 94.000 lir. Iz prijav tihaja, da tatovi povsod oprežujejo, najraje pa okoli gostiln in trgovin. V zadnjem tednu so odpeljali ukradena kolesa z Rmške, Dunajske, Gosposvetske ceste, s Konevne trga, s Ceste na Rožnik, iz Rudnika, s Tržaške ceste, izpred gorenjskega kolodvoa, z Vilharjeve ceste in iz Knafeljeve ter Šelburgove ulice.

u— Zaplenjeno moško kolo. Organi ljubljanske policije so zaplenili moško kolo znamke »Bismarck« s tovarško številko 975.856, ki je bilo prodeno za 1200 lir. Kolo je zelo dobro ohranjeno, črno pleškano, z večjim priljubljenim in je vredno več tisoč lir. Nedvomno izvira iz kake tatvine. Lastnik kolesa naj se čimprej zgasi na upravi policije v Šubičevi ulici 5. III. nadstropje, v sobi št. 13, kjer mu bodo kolo vrnili.

u— FORMICOT PASTILE ZA DEZINFEKCIJO UST IN GRLA dobite v lekarnah

Varčujte z elektriko!

Z Gorenjskega

V Šmohorju na Koroskem so ustanovili urad za socialno pomoč, ki bo deloval v šmohorskem okrožju. Pomen in namen ustanove je obrazložil okrožni vodja Adler, ki je poudaril, da spada v okvir nove institucije preskrba mladine s toplim obedom itd. Okrožni vodja Kohnitz je obrazložil socialno poslanstvo stranke. Poudarjal je, da navzlic trajanju vojne še niso izčrpane vse možnosti za socialno pomoč bližnjemu. Ustanova v Šmohorju je začela takoj delovati.

Na vzhodnem bojišču so padli koroski rojaki: Hans Pečnik iz Bejaka, nadsetnik Karel Ceber iz Celovca in Pavel Slaček iz Šmohorja.

V Preski je umrla minuli mesec Ivana Tepina.

Umrla je kmetica Jožifina Šornova, koroska rojakinja, odklikovana s srebrno kolajno za matere.

S štajerskega

Jubilej čestne razsvetljave v Gradcu. Dne 1. decembra 1894, torej pred 50 leti, so zasvetile prvi v Gradcu električne svetilke na cestah. Električno razsvetljavo so dobili najprej notranji mestni okraj, polagoma pa tudi periferija.

Smrt štajerskega rojaka. Dne 27. novembra je umrl v Gradcu upokojeni pisarniški ravatelj Janez Škorjanc. Pokojnik zapuščal ženo Terezijo, otroke in druge sorodnike. Pokopali so ga 29. novembra.

Nesreča pod avtomobilom. 16-letni delavec Franc Dovjak se je hotel s svojim vozom izogniti avtomobilu, pri tem pa je prišel sam pod avto. Zlomil si je levo nogo ter so ga morali odpeljati na zdravljenje v celovško bolnišnico.

Smrtna kazen za nasilnega zločinca. 22-letni izomski delavec Peter Rakič, ki je bil zaposlen v Bierbeumu blizu Gradca, je letos spomladi iz zasede na adeli nekoga kmetca z namenom, da bi ga ubil ter oropal. Pobil je napadenca s kamnom na tla ter ga življenjsko nevarno ranil. Nato mu je odvzel zapesno uro in večjo vsoto denarja. Sodišče v Gradcu je obsodilo Rakičiča na smrt.

DRŽAVNO GLEDALIŠČE

DRAMA

Torek, 5. decembra ob 14.30: Triglavsko roža. Mladinska predstava. Obisk sv. Miklavža. Izven. — Ob 17: Triglavsko roža. Mladinska predstava. — Ob sk sv. Miklavža. Cene od 40 lir navzdol.

Sreda, 6. decembra ob 16.30: September. Red Sreda.

Četrtek, 7. decembra ob 16.30: Marija Stuart. Red Četrtek.

OPERA

Torek, 5. decembra ob 16.30: Mignon. Izven. Cene od 80 lir navzdol.

Sreda, 6. decembra ob 14.30: Rdeča kapica. Mladinska predstava. Obisk sv. Miklavža. Cene od 60 lir navzdol.

Ob 17.30: Rdeča kapica. Mladinska predstava. Obisk sv. Miklavža. Cene od 60 lir navzdol.

Četrtek, 7. decembra ob 16.30: Clivia. Red A.

Mirko Kunčič: »Triglavsko roža«. Pravljica igra v treh dejanjih. Glasbo zložil in pevske točke vodi H. Svetel. Opozorjamo, da bo obe predstavi (prve je začetek ob 14.30, druge ob 17. uri) obiskal sv. Miklavž z vsem svojim spremstvom. Obdarovanj otrok v gledališču ne bo.

Vesela glasbena pravljica za mladino »Rdeča kapica«. Besedilo: Danilo Gorinšek. Glasba: Samo Hubad. Prva uprizoritev te trijejanke bo v sredo 6. t. m. ob 14. uri. Dejanje vsebuje znano pravljico snov, razširjeno in izpopolnjeno z novimi osebami in dogodivščinami v gozdu. Nastopajo: Majda, imenovana Rdeča kapica — Barbičeva, Jera, njena mati — Zamejčeva, stric Matič, čevljar — Zupan, strina Mina, njegova žena — Poličeva, boter Bodež, krojač — M. Sanci, Babica — Kačičeva, Lovec — Humer, Volk — Plančki, Zaba — Golčeva, Medved — Marenk, Lev — Gregorin. Dobra vila — Gorinškova. I. dejanje: V Majdnem domu, II. v gozdu, III. pred Babičino kočjo. Dirigent: S. Hubad. Režiserka: M. Slavčeva. Koreograf: Ing. P. Golovin. Scena: Ing. E. Franc. Obe predstavi bo obiskal sv. Miklavž, začetek prve je ob 14., začetek druge pa ob 17. uri. Sv. Miklavž otrok v gledališču ne bo obdaroval.

Thomas: »Mignona«. To delo je prineslo skladatelju po raznih poizkuh svetoven uspeh. Libreto, ki sta ga napravila Barbier in Carré, ima svojo osnovo v Goethejevem: Viljema Meistra učna leta.

Beleznica

KOLEDAR

Torek, 5. decembra: Saba

DANAŠNJE PRIKEDITVE

Kino Matica: Lažnivi Kljukce
Kino Sloga: Sedem pisem
Kino Union: Mož za mojo ženo.
Kino Moste: Tvoje je to srce.

DEZURNE LEKARNE

Danes: Dr. Kmet, Ciril Metodova c. 43, Trnkovec ded., Mestni trg 4, Ustar, Šelburgova ulica 7.

Zatamnitev od 17.10 do 7.05
Varčujte z elektriko!

Jadajniška skupina Jadransko Primorje
RADIO LJUBLJANA

TOREK, 5. NOVEMBRA

7.00—7.10: Poročila v nemščini; 7.10—9.10: Jutranji koncert; vmes: 7.30—7.40: Poročila v slovenščini; 9.00—9.10: Poročila v nemščini; 12.00—12.30: Napoved sporeda, nato: opoldanski koncert; 12.30—12.45: Poročila v nemščini, poročila o položaju in poročila v slovenščini; 12.45—14.00: Koncert za razvedrilo, radijski orkester vodi D. M. Stipanec; 14.00—14.15: Poročila v nemščini; 14.15—15.00: Prenos osrednjega nemškega sporeda: Od dveh do treh — šare meh; 15.00—17.00: Prenos osrednjega nemškega sporeda (glasba); 17.00—17.15: Poročila v nemščini in slovenščini; 17.15—18.30: Prenos osrednjega nemškega sporeda: Popoldansko kratkočasje; 18.30—18.45: Pregled sportnih dogodkov (nemško in slovensko); 18.45—19.00: Zdravniška ura, dr. Mejac Leopold; Sončna toplota kot zdravilo; 19.00—19.30: Slovenska ljudska oddaja. 19.30—19.45: Poročila v slovenščini. 19.45—20.00: Aktualno predavanje (prenos). 20.00—20.15: Poročila v nemščini 20.15—21.15: Ob obletnici smrti W. A. Mozarta. Sodelujejo: sopranistka Janja Baukard-Sterletova, tenorist Janez Lipušček, violinist Albert Dermelj, pianist Marjan Lipovšek in Ljubljanski trio. 21.15—22.00: Dunaj pozdravlja Ljubljano. 22.00—22.15: Poročila v nemščini in napoved sporeda. 22.15—23.00: Flesni orkester vodi M. Vodopivec. 23.00—24.00: Prenos osrednjega nemškega sporeda.

Mirno je v Gospodu zaspala naša draga teta, gospa

PAVLA ARKO

roj. VEC

Pokojnica leži do pogreba na lastnem domu, Resljeva cesta 5. Pogreb se vrši v torek, 5. dec. iz kapelice sv. Andreja k Sv. Križu.

Ljubljana, 4. XII. 1944.

Žalujoca rodbine:
PETRIČ, IVANKOVIČ, ARKO, HARTMAN.

Zahvala

Za številne izraze toplega sočutja ob izgubi našega predragega papana

Franca Vendramina

šolskega upravitelja v pokoju se vsem prav iz srca zahvaljujemo. Posebno zahvalo pa dolgujemo go. doc. dr. Merljakovi za vso nesebično skrb in pomoč v njegovi dolgi, težki bolezni, nadalje vsem prijateljskim rodbinam, ki so nam ves čas njegove bolezni in tudi ob tej težki uri tako poštvovalno stale ob strani, vodstvu in osebju radijske postaje za poslednje spremstvo in počastitev njegovega spomina, vsem številnim darovalcem cvetja ter končno vsem prijateljem in znancem, ki so ga spremlili na njegovi zadnji poti.

Requiem za nepozabnim pokojnikom bo v torek 5. decembra 1944 ob 9. uri v francišanskim cerkvi.

Ljubljana, 4. decembra 1944.

ZALUJOCA SOPROGA,
SIN in HČERKA.

Kultura

Prevajanje slovenskih pesnikov
v romanske jezike

V zadnjih dvajsetih letih je bilo znatno število slovenskih pesmi prevedenih v romanske jezike, predvsem v italijansko in francosko, vsekakor več kakor kdaj koli prej. Med prevajalci v dantejev jezik srečujemo predvsem imena: L. Salvini, U. Urbani, E. Damiani in drugi; izmed teh je prvi izdal cel knjižni zbir slovenske slovenske lirike (»Liriche slovene moderne«). Največ prevodov v francosko sta izvršila Miodrag in Savka Ibrovac v svoji »Anthologie de la Poésie yougoslave des XIX. et XXe siècles« (Paris 1935). O. Zupančiča je tudi prevajal Lucien Tesnière kot primere k svojim znani obsežni študiji o vodilnem slovenskem pesniku.

Udela slovenske poezije v romanskih prevodih je značilna ne je za problem prodiranja tako subtilnih duhovnih vrednot, kakor je lirika, k drugim narodom, marveč tudi za sam problem prevajanja. Če poudarjamo, da smo Slovenci dosegli vrh slovenske tvornosti v liriki — in zdi se, da smo si glede tega vsi edini — tedaj je treba reči, da niti italijanski niti francoski prevodi, kotjor smo jih doslej spoznali, ne kažejo tega vrha v njegovi pravi višini. Dosegli namreč naša poezija ni naša takih prevajalcev v romanske jezike, kakor ga je našel Prešern in z njim nekateri sodobni pesniki v nemščini (Lili Novy). Kaže, da vsaj za francosko tako prevajalca šele dobivamo — pojav, ki je dal neposreden povod za teh nekaj vrstic o vprašanju, ki sodi med probleme kulturne izmene evropskih narodov in je potemtakem zanimivo tudi v času, ko se v veliki vojni odločuje usoda Evrope.

Italijanski kritik Enrico Thovez je v nekem svojem spisu (El Pastore, il Grege e

la Zampogna) razdeli vso poezijo v dve skupini: z ene strani je poezija snovi (poesia di sostanza), z druge poezija forme (poesia di forma). Prva vrsta poezije je taka, da njena snov ostaja tudi tedaj, ko jo izrazimo v prozi ali prevedemo v tuje jezike. Poezija forme pa je tako združena s formalnimi prilikami, kakor so pesniške podobe, ritem, rima, stilistične in glasovne sestavine, ki obdajajo pesniške misli in čustva, da take pesmi, če jih prevedemo v drug jezik, skoraj izgube ves svoj učinek.

Vsekakor ima prevajalec pri teh skupinah poezije dokaj različne naloge. Medtem ko lahko pri substancialni pesmi kljub oblikovnim nedostatom reši vsaj pesniško misel ali osnovno čustvo, ki pesem preveva, je pri pesmi, ki ima težiče v formalnih kvalitetah, dosegel tem manjši učinek, čim manj izvirnih formalnih značilnosti, kakovosti in lepote je prenesel v svoj prevod. Tako je mogoče, če omenim samo slučajni primer, dokaj lahko podati snov, t. j. vsebino Prešernove pesmi »Kam?«, vendar lahko ta pesem docela izgubi svoj učinek in poetično veljavo (kakor smo videli na pr. v nekem srbskem prevodu), če nista ideja in čustveni vzgon pesmi podana s kar moči vernim pesnikom tipično pesniških, t. j. formalnih kvalitetah izvirnika. Zakaj sama pesniška misel ali osnovno čustvo sta v znatni večini primerov — in v današnji poeziji bolj kakor na pr. v klasični poeziji — dokaj malo pomembni za kvalitetni učinek pesmi, šele s podporo dovršene forme se zgodi neke vrste estetski čudež: t. j. pesem učinkuje kot dovršen, enkratni izraz pesnikovega čustva ali misli.

Prav s te strani je slovenska poezija v romanskih jezikih slabo odrezana. Nikakor ne bi hotel zmanjševati pomena in — denimo — filološke dognanosti ter splošno estetske ravni večine dosedanjih prevodov, posebej še Salvinijevih. Toda nekaj manjka malone vsem tem, celó prav dobrim

prevodom, in to nekaj je za učinek prevedenih pesmi večji del bistveno pomembno: V kolikor je ohranjen izvirni metrum, v kolikor so dokaj srečno prenesene v tuji jezik pesniške slike, pogrešamo v prevodih rime. Malone vsi prevodi naših pesmi v francosko in italijansko so namreč nerimani. Ta navada (morda bi lahko rečili: razvada) je v romanskih literaturah sploh močno razširjena, saj niso redki prevodi pesnikov v ritmično prozo. Sam imam na pr. Shelleya v takem italijanskem proznem prevodu in ne morem reči, da bi bi zaradi tega (in prevod je očitno zelo dober) za brisav vti večine in pomembnosti tega pesnika. Toda to so v veliki meri pesmi iz tiste skupine, ki jo prej omenjeni Thovez označuje s poezijo snovi. Za dober del naše, zlasti moderne poezije pa bi bila ta skupinska doletitev nekoliko krivična. Tako na pr. pri poeziji Zupančiča ali Gradnika ni bistveno značilna samo razločljiva miselna in čustvena vsebina pesmi, marveč je ta, dejal bi, strukturalno združena z učinkom formalnih kvalitetah. In med te sodi tudi in zlasti še rima.

A. V. Isačenko piše v svoji odlični, podnetni razpravi »Slovenski verz« (Ljubljana 1939) v poglavju »Bistvo in zgodovina rime« med drugim to: »Izrečno poudarjamo, da rima ni samo olepševalno sredstvo verz, kakor notranja asonanca in aliteracija v moderni literaturi, temveč metrično sredstvo bistvene važnosti. Medtem ko je notranja asonanca in aliteracija v modernem pesništvu epizodična in sporadična značaja in se navadno omejuje na en sam verz, je rima verzna konstanta per excellence in je odločilna za vso pesem in za vse vrste modernih pesmi sploh.« — Če vzamemo sedaj v roke prevode slovenskih pesmi v romanske jezike, vidimo, kako so osiromašene prav zaradi pomanjkanja tega bistvenega elementa. V slovenskih pesmih, kar jih je v Ibrovčevi antologiji, je vprav presenetljiva in pri-

jetna izjema A. Debeljaka prevod Murnovič »Vlahov« (Musiciens errants), ki so rimani kakor v izvirniku in z zvoničnim podarom »o« ja v zadnjih dveh verzih vsake izmed treh kitic posnemajo sicer nepredvidljivi otoni ton, spominjajoč nas melanholičnih melodij, ko so navdihnile pesniško vizijo Aleksandrova.

Te dni sem dobil do rok nekaj francoskih prevodov iz slovenske lirike, do v Ljubljani živeče Francozinje gospe Andree Banko. Gospa je prevedla doslej nekaj pesmi Otona Zupančiča (Ob Kvarneru), Umetnik in žena, Ciciban in čebelica), Alojza Gradnika (Eros Tanetos, Zima, Črv in Prešerna (O. Vrba); vsak teh prevodov se po svojih formalnih pesniških kvalitetah prijetno razločuje od dosedanjih poizkusov, predvsem pa po tem, da prevajalka za razliko od drugih prevajalcev upošteva in spoštuje tudi rimo. Na tem mestu ni prostora za primerjavo med izvirnikom in prevodom: vsekakor bi tako preučevanje izven

SPORT

Zadnja tekma,
zadnja senzacija

Včeraj je Iztok dobil tekmo z Ljubljano — Vrstni red v domačem turnirju je: 1. Iztok, 2. Ljubljana, 3. Hermes

Ljubljana, 4. decembra
Sportne prireditve v mestu na prostu, kjer je zdaj že temperatura nekoliko manj ugodna kakor v veliki sezoni, zadevajo v zadnjih časih tudi na vnanje ovire brez krivde prirediteljev, ki so za enkrat nepremagljive in sem in tja tako močne, da je bilo treba za izvedbo napovedanih sporedov že nekaj zadnjih tedaj poseči po temeljnih zaslonih, ukrepih. Prireditelj se se rešili vseh zadržkov tako, da so dali tekme primerno skrajšati in pač za sile zadovoljili igrače in gledalce. V takih okoliščinah bi bilo vsekakor zelo priporočljivo, če bi kar v naprej upoštevali te zmerom se ponavljajoče višje sile in v sportne spore na prostem omejili res samo na neodložljive.

Srečno pod streho

Skoraj natančno tako kakor zadnjih nekaj tedaj se je primerilo tudi prirediteljem včerajšnje nogometne sporeda na gršču SK Ljubljane ob Dunajski cesti, ki je v zvezi z alarmom moglo računati na prve gledalce šele okrog pol 16. ure, kar je v tem letnem času za kakršno koli sportno prireditev na prostem že mnogo prepozno. Kljub temu so prijatelji nogometa včeraj še enkrat pohiteli na igrišče, ker so na tistem stališču, da bodo organizatorji skušali opravičiti zadnji konec sporeda to nedeljo za vsako ceno, in niso hoteli zamuditi še zadnjega dejanja domačega nagradnega turnirja — ter razdelitve velikega kupa nagrad, za katere je to tekmovalstvo teklo skoraj cele tri dolge mesece.

Računamo, da je včerajšnjemu sporedu prisostvovalo do 1000 gledalcev, kar je po vsem povedanem dogodku razveseljivo. Vodstvo SK Ljubljane se je res odločilo za zaključek tekmovalstva v skrajšanem času in tako je ta domači turnir včeraj je doživel svoj zaključek, ki povzroča vsa niti ni bil brez majhne senzacije. Izid glavne tekme, ki je s tешnin 2:1 vržal dve točki in najboljšo mesto Iztoku, je še enkrat potrdil staro pravilo nogometnih strokovnjakov, da zmagovalcev in rezultatov v tekmah z muhasta žoga nikoli ne gre napovedovati v naprej. Dogodek je tem pomembnejši zaradi tega, ker je Iztok prav za prav eden najmlajših klubov v Ljubljani, ki si je z včerajšnjim zadnjim uspehom v tej konkurenci priboril eno redkih domačih lovorik letošnje sezone ter se tako prvič v svoji zgodovini uveljavil pred mnogo starejšimi in bolj slovitimi sportnimi edinicami našega mesta.

9 minut in pet za mladino

Spored včerajšnje nedelje je v ostalem obsegal dve srečanju, od katerih pa je prvo, in sicer mladinsko med Mladiko in Vičom, trajalo vsega samo 9 minut in pol, v katerem času nobena izmed enajstoric ni uspela tako daleč, da bi bila spravila okroglo usnje med drogeve. Tako je teh 10 minut malega nogometa minilo s paznim izidom 0:0. Ker je v prekinjeni igri pred 14 dnevi Vič že imel zmago v žepu z 1:0, je po včerajšnjem dodatku brez spremembe ostal ta izid dokončan in je z njim Vič zasedel prvo mesto med vsemi

Iztok - Ljubljana 2:1 (1:1)

Glavna tekma se je začela ob 15.35 in je trajala vsega ponovno samo 2x35 minut. Kakor smo že omenili, se je zmaga to pot nasmešnila agilitetnemu moštvu Iztoka, ki je v odločilnem trenutku znalo stvar prijeti pri pravem koncu in je po doseženem naskoku enega gola živavo vztrajalo še celih 35 minut ter obdržalo izid nezpremenjen. Pri presoji tega izida je treba upoštevati, da je Iztok nastopil samo brez Nagodeta v napadu, medtem ko so »Ljubljanci« prišli na igrišče bolj zakrpani, predvsem pa brez svojega odličnega levega krila Smoleta, čigar odsotnost se je močno poznala in vidno ohromila vso levo stran napadalne vrste, od kod Iztoku skoraj ves čas ni grozila nobena resnejša nevarnost.

Potek igre sam je pokazal še drugo bistveno razliko med obema moštvi, in sicer to, da se je Iztok lotil te zadnje in najtežje naloge v tem turnirju s silno verno in poizrtvovalnostjo, dočim so igralci Ljubljane, menda v zavesti svoje premoči na papirju, za igralci prijetneje za oko, toda mehko, neodločno in mnogo manj udarno in koristno kakor njihovi nasprotniki. Posamezni igralci Ljubljane so v tehničnem pogledu brez dvoma prekašali nasprotnikove, toda v celoti je to moštvo bilo zelenih — posebno v drugi polovici igre — pokazalo vse premalo razumevanja za trenutno situacijo v igri Iztok je ohrab-

Varčujte z vodo!

Mali oglasi

Službe išče

GOSPODIČNA
z malo maturo išče
primerne zaposlitve. Po-
nudebe na ogl. odd. Ju-
tra pod »Dostojne«.

ABSOLVENT
klasične gimnazije, po-
stane, išče primerno za-
poslitve. Cenj. ponudebe
na ogl. odd. Jutra pod
»Absolvent«.

Vajenci išče

CEVLJ. VAJENKA
sprejem takoj s hrano in
stanovanjem. Ponudebe na
ogl. odd. Jutra pod »Hra-
ta in stanovanje«.

Zasluzek

ABSOLVENT
klasične gimnazije išče
mesto, inštruktorja niž-
jeolca-ke po možnosti
»Glasnikom«. Cenj.
ponudebe na ogl. odd.
Jutra pod »Inštruk-
tor takoj«.

Službo dobi

STR. TEHNIKA
mlajšega samostojnega
praksa v modernih pari-
tehniki, sprejme v stal-
no službo, večje udob-
nost, trdno podjetje. Ponu-
be s curriculum vitae
poslati na ogl. odd. Ju-
tra pod »Industrija«.

32741-1

32753-3

32753-3

32753-3

32753-3

32753-3

32753-3

32753-3

32753-3

32753-3

32753-3

32753-3

32753-3

32753-3

32753-3

32753-3

32753-3

32753-3

32753-3

32753-3

32753-3

32753-3

32753-3

32753-3

32753-3

32753-3

32753-3

32753-3

32753-3

32753-3

32753-3

32753-3

32753-3

32753-3

32753-3

32753-3

32753-3

32753-3

32753-3

32753-3

32753-3

32753-3

32753-3

32753-3

32753-3

32753-3

32753-3

32753-3

32753-3

32753-3

32753-3

32753-3

32753-3

32753-3

32753-3

32753-3

32753-3

32753-3

32753-3

32753-3

32753-3

32753-3

32753-3

32753-3

32753-3

32753-3

32753-3

32753-3

32753-3

32753-3

32753-3

32753-3

32753-3

32753-3

32753-3

32753-3

32753-3

POSTNO DEKLE

zmožno vseh gospodinj-
skih del in kuhe, išče
skladno družino. Zglaš-
ti se na osebno. Naslov v
ogl. odd. Jutra.

GOSP. POMOČNIK
veščo kuhe in drugih
gospodinskih del sprej-
me takoj. Zglašiti se
pri Gogala. Greševiče-
va 29-IV. 32753-1a

SLUŽBINJO
za pomivanje in ribanje
v kuhinji, čiščenje v ko-
paču in pranje perila
sprejme hotel Sion
Ljubljana, Hrana in sta-
novanje v hiši. Plač.
Po dogovoru. 32771-1a

Prodaj

PURANA
in race zamenjam za
krompir, žitnikova 8. —
Rožna dolina. 32794-6

JEDILNI SERVIS
kraken nov, najfinjši
črni porcelan za 6 oseb
prodaj. Naslov v oglas-
nem odd. Jutra. 32753-6

DAMSKO JOPIČE
prodaj. Naslov v oglas-
nem odd. Jutra. 32737-6

GOJZARJE
št. 28 in št. 30 zame-
njam za gojzarje št. 37
Vodnikova 13-II Černe
32772-6

LEPO SUKNO
sivo in angleškega obla-
ga popolnoma ohranjeno —
prodaj. »Gentleman«
Dalmatinova 3. 32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

32762-6

Kupim

STEKLENICE
različnih vrst kupujemo
dobro plačamo. Na Vaso
svojih in prevzemamo na
doru B. Guštin Vodni-
kot trz 2. J 318 N-7

ZOPET KUPUJEMO
sklede od »Mama«, mle-
ko B. Guštin Vodnik-
traz 2. J 318 N-7

POSALNE STROJE
dobro ohranjene, boljše
znamke kupi takoj po
najvišji dnevni cen-
trditi. »Everest« Pre-
nova ul. 44. J 429-7

NALIVNA PERESA
boljše vrste in dobro
ohranjene, stalno kupi
je trdka Everest Pre-
terova ul. 44. J 431-7

ZIMSKA OBLAČLA
raznovrstna za otroke in
odrasle v dobrem stan-
ju, spodnji in vrhinja,
samo perilo, rjuhe, kup
je brisače, najlone, ko-
se nogavice itd. kupi
in prevzame v komisiji
sko, prodajo: Hinko Priv-
šek komisija trgovina
Gradišče 7. nasproti
dramskega gledališča.

31843-7

31843-7

31843-7

31843-7

31843-7

31843-7

31843-7

31843-7

31843-7

31843-7

31843-7

31843-7

31843-7

31843-7

31843-7

31843-7

31843-7

31843-7

31843-7

31843-7

31843-7

31843-7

31843-7

31843-7

31843-7

3